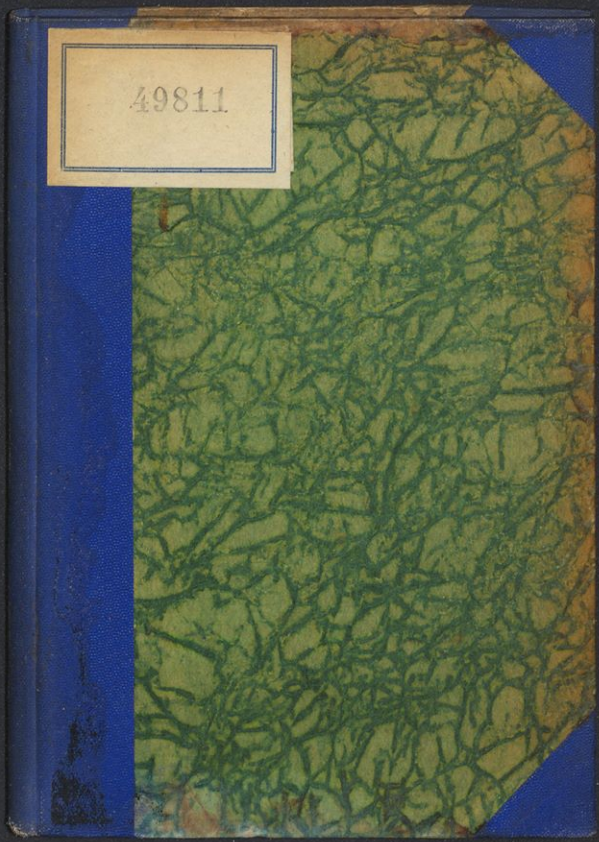
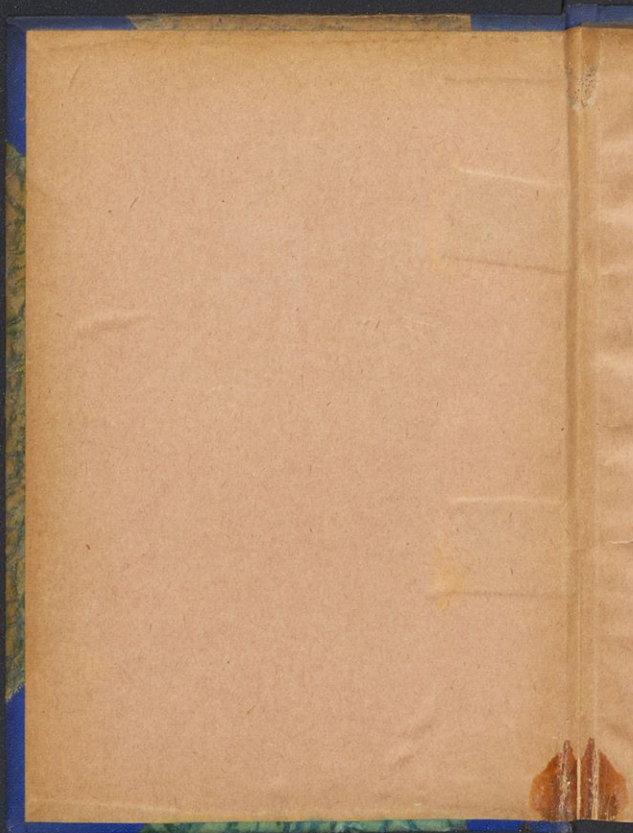

49811

The image shows the front cover of an old book. The spine is bound in a dark blue material, possibly leather or cloth, and shows some wear and staining. The main part of the cover is decorated with marbled paper featuring a complex, organic pattern of green, yellow, and brown. A small, rectangular, cream-colored paper label is affixed to the upper left corner of the cover, containing the number '49811' printed in a simple, black, sans-serif font. The label is framed by a thin blue border.

ŽENITNE
ali
svatbine navade in napitnice
z godčevskim katekizmom
iz
slovenbistriške okolice
na Štajerskem.

Zapisal
Lovro Štepišnik.

Maribor
Tisk in zalega J. Leon-ova
1884.

~~48678~~

49811

26. 6. 30.

M. (Levica)

Moj oča so že stari,
Oj jaz sem še pa mlad;
Kmetijo mi b'jo*) dali —
Oženil bi se rad.

Le ženi se sin ljubi,
Oh to me veseli!
Pa „purgarce“**) ne vzemi —
Le vzemi kmečko hči.

Kmetica zgodaj vstane,
Na svoje delo gre,
Ta purgarska se obrne
In v lepem dnevu spi.

Kadar se mladenči hočejo ženiti, pošljejo kakega zgovornega moža navadno v sredo ali saboto zgodaj v jutro svatovat. Ko v hišo stopi, pozdravi domače s starim krščanskim pozdravljenjem rekoč: „Hva-

*) bojo. **) mestjanke.

ljen bodi Jezus Kristus; dobro jutro vam Bog daj! Oglasil sem se danes pri vas. Zvedel sem namreč, da imate prodati rumeno pšenico pa pitane voličke. Bomo se o teh rečeh nekoliko pogovarjali in če je mogoče in nam vsem povoljno, tudi porazumeli.“ Potem skuša izvedeti od staršev ali oskrbnikov nevestinih in tudi (od nje, ali jim je po volji, da bi se deklica prostovoljno zaročila z imenovanim mladenčcem.

Če dobi povoljni odgovor, pride ta mož (starašina) poznej z ženinom, da se porazumejo in zaroko obhajajo, kar se navadno pozno zvečer godi. Ko si ženin in nevesta sežeta v roke, njima starašina v znamenje stanovitnosti vina po rokah polije govoreč: „Bog daj srečo.“ Zvunaj pod oknom pa fanti po trikrat zauckajo.

Potem delajo priprave za gostovanje in grejo k notarju juterne delat. Ko nastopi predvečer, pridejo godci na dom ženina, in — če je mogoče — tudi neveste, da zagodejo „krancelpint“. Zgodaj v jutro pa pride starašina z ženinom in njegovo družbo pred vrata nevestinega doma in

začne tako-le klicati: „Hvaljen bodi Jezus Kristus, dobro jutro nam vsem Bog daj! Hišni oče gospodar in oče starašina ali spite ali budite ali znabiti presveto Trojico premišlujete — to prvo pršono (osebo) Boga Očeta, kateri nas je stvaril? Je prav. — Pa zdaj pustite to pobožno premišljevanje na stran in obrnite se k nam, in nam dajte tak odgovor, da bo prav za vas in za nas — in povoljen vsmiljenemu Bogu v svetih nebesih.“

Zdaj godci zagodejo.

Starašina: „Jaz sem klical k prve-
mu — kličem k drugemu: če premišlujete drugo Božjo pršono (osebo) — Boga Sina, kateri nas je odrešil, je prav, ali obrnite se zdaj k nam in pustite vse na stran, in nam dajte tak odgovor, da bo prav za nas in za vas in povoljen Bogu vsegamogočnemu gor v svetih nebesih.“

Godci zopet zagodejo.

Starašina: „Jaz sem klical k prve-
mu — drugemu — zdaj še kličem k tretjemu: premišlujete znabiti tretjo Božjo pršono (osebo) Boga svetega Duha, kateri nas je pri svetem krstu posvetil, in se

razodel in videti dal pri potoku Jordanu v Palestini (sveti deželi), kjer je sv. Janez Krstnik Jezusa krščeval? — Pustite vse na stran in obrnite se k nam, in nam dajte tak odgovor, da bode prav za nas in za vas in dovoljen trojedinemu Bogu v svetih nebesih.“

Na to godci pet zagodejo.

Potem notranji starašina vpraša zunanjega: „No, — kakšen odgovor pa želite od nas?“

Zunanji starašina pa odgovori: „Hodila sva s tem mladenčem pred 14 dnevi tukaj in videla v vašem vrtu dosti lepih in dišečih rožic (cvetlic), pa njemu je le ena všeč, ker je ponižnega in čednega duha, kot ponižna vijolica, obdarovana s krščanskimi čednostmi in vednostmi, — to želimo od vas, hišni oče gospodar in oče štarašina! Da bi vam bila blaga volja, njo nam izročiti, in sicer v znamenje sreče in blage volje z glažkom vina in rožmarinom v roki.“

Tedaj notranji starašina odpre vrata in potisne vun kakšno našemano baburo, ktero zunanji starašina godcem izroči in

reče: „Dobra je ta, pa še za drugo se priporočimo.“

Potem pošljejo vun „vodiljo“. Zvunanji starašina jo v svojo družbo vzame in še poprosi za drugo.

Pripeljejo potem vun „kranceljung-fravo“ (venčano devico, svatevco); zvunanji starašina se zahvali za njo, in jo izroči „brautfirerju (združbi).

Potem še zopet nagovarja, in zdaj se vrata odprejo in stopi vun nevesta, z glažkom vina in rožmarinom v roki, in da glaž (časo) vina ženinu. Ženin vino okusi, da ga štarašinu, starašina pa s tem glažkom vina tako-le napije in nagovori: „Napijem najprej na slavo in čast trojedinemu Bogu, na čast preblagi Mariji Devici, vsem izvoljenim božjim svetnikom v nebesih, na stanovitno srečo, veselje in vedno zadovoljnost ženinu in nevesti do sivoglave starosti v vedni milosti pri Bogu zdaj v življenji in po smrti v dolgi večnosti.“

„Napijem tudi našej celej kompaniji (družbi), da bi bili vsi enkrat povabljeni po našej smrti na ženitnino pred

Božje Jagnje, da bi z Marijo in vsemi izvoljenimi Boga častili na večne čase.“

Sprejeti od očeta hišnega gospodarja grejo potem v hišo k zajuterku (frušniku); — po zajuterku — če je čas, in so dobre volje za petje, pomagajo nevesti „slovne pesmi“ popevati.

I.

Nevestino slovo.

Se solnce ozira lepo,
Ker jemlje od mene slovo;
Se bom omožila,
Samištvo pustila,
Stopila bom v zakonski stan.

Dekliči, vam rožce pustim,
Nedolžnost fantičem zročim;
Nedolžno živeti —
Najbolje na sveti —
Najlepši deviški je stan.

Mladenče, poštene može,
In moje prijatelje vse

Zdaj v duhu objamem,
Od vas slovo vzamem
In lepo zahvalim se vam.

Preljubi oj stariši vi!
Zahvalim vas s solznim' očmi;
Vse vaše trpljenje
In skrbno rejenje —
Vse naj Bog povrne vam sam.

Vi bratje in sestre moje,
Ki z mano izrastili ste,
Pošteno živeti
In Bogu služiti —
Tak nank za slovo vam dam.

Sosede in sosednje vi!
Vas prosim, odpustite mi,
Se lepo ločimo,
Prijazno živimo,
Bo tudi sam večni Bog z nam'.

K nebesom povzdignem oči;
Ker pri vas ostati mi ni,
Slovo moram vzeti
Za možem po sveti
Vsa voljna se z Bogom podam.

(P. E. Zagorec.)

II.

Odpravljanje k poroki.

Le jemlji nevesta slovo,
Na božjo pot gremo s tabo,
Zdaj vzeli te ledik-stanu
In dali te bomo možu.

Le jemlji nevesta slovo,
K poroki it' sram te ne bo;
Devica poštena si b'la
Poštena za možem boš šla.

Le jemlji nevesta slovo,
Od svoj'ga očeta lepo;
Skrbeli veliko za te,
Zahvali jih srčno za vse.

Le jemlji nevesta slovo,
Materi poljubi roko;
Oh kol'ko so 'meli skrbi,
Da zrastla poštena si ti.

Le jemlji nevesta slovo
Od bratov in sestic lepo;
Prijazno jim roko podaj,
Da preveč ne jokajo zdaj.

Le jemlji nevesta slovo
Od znancev in žlahte tako,
Da bode nas Jezus vesel,
Med svate nebeške nas vzел.

III.

Nevesta slovo jemlje.

Z Bogom, z Bogom, ljubi oča!
Ker mi ni ostat' mogoče,
Dajte mi še žegen svoj,
Naj od hiše gre z menoj.

Zdrava, ljuba moja mati!
Moram se od vas podati;
Teško ste zredili me;
Zdaj objamem vas za vse.

Srečno bratje in sestrice!
Vi vrstniki in vrstnice!
Skupaj smo izrastili,
Zdaj se mor'mo ločiti.

Bod'te zdravi in veseli,
Ki ste me za ljubo 'meli;

Ker podam se jaz od tod,
Daj mi Bog prav srečen pot.
(P. E. Zagorec.)

Potem se podajo gostje z ženinom in nevesto v cerkev. Če so le količkaj v „imenu“ svatje, saj če godce imajo, jih radi gledajo po poti otroci in ženstvo in še v cerkev jih spremljajo. Nevesta, vodilja ali tudi svatje ubožnim gredoč kosce kruha, krajcarje itd. delijo.

Nekteri imajo nepotrebne burkeže z godci in tudi streljajo, s čemer se dosti nesreč zgodi, zato je pri strelbi mnogo previdnosti potreba.

Ko so svatje v cerkvi, pri sveti maši, primerna bi bila naslednja pesmica, da bi se ženinu in nevesti — med sv. mašo zapela.

IV.

Ženinu in nevesti.

Kol'kor pomlad porodila
Je po vrtu nam cvetlic,
Kar najlepših je povila
Izmed sjajnih krasotic —

Iz teh šopek vama vije
Pesem moja svatovska,
Zdaj, ko ura vama bije,
Da se v zakon združita.

Prva teh cvetlic rudeča,
'Z mučeniške je krvi;
V srcih vera tak cveteča
Vama ljubi mir deli.
Okol' nje pa se povija
Vednoživka upanje,
Ki overe vse spodbija,
Vama zakon polehča.

Tretja roža snežnobela —
In se zove vrtnica,
V Božjem vrtu razcvetela
Je ljubezni polna vsa.
Ta naj vaju vedno druži,
Edno bodita srce,
Drug naj drug'mu voljno služi,
Drug za druž'ga imej želje!

A cvetlica ta bliskeča,
Ki se zove vrtnica,
Tudi silno je bodeča,
Dasi lepega duha:

To na tihem vaj' spominja,
Da nebes na svetu ni,
Da je zemlja solz dolina,
Potrpež le sad rodi.

K Veri, Upanju, Ljubezni,
Tej Trojici Boženstva,
Lepa šmarnica se stavi,
In le ta na znanje da:
Da ljubezen zdaj začeta
Kot spomladi vajnih dni,
Naj ostane vedno sveta
In do groba tak cveti.

Šopek ta pa naj povije
Roža spomeničica,
Zmir da vama srce bije
Za dolžnosti do Boga;
Vse kar sreča še obeta,
Naj nebo nad vaj' rosi,
Rajske vence vama vije
Mnogo let vaj' Bog živi.

(M. Torkar.)

V.

Sveti zakon.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
Sam stvarnik ga zasadil je,
Svet zakon imenuje se.
Oj srečen, srečen zakon svet',
Kdor hoče v njem le prav živet'!

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
Bog oče vsadil prvega;
Je stvaril ženo in moža.
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
Bog Sin posvetil drugega,
Po zakramentu zakona.
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
In tretjega svet Duh živi,
Ki njemu milosti deli.
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganjaja žlahne vrhe tri;
Tri vrhe blagoslovil Bog,
Očeta, mater, cvet otrok.
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
Najprvi oče zakonski,
Ki svoje lepo oskrbi.
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
Drug vrh je mati zakonska,
Ko vinska trta žlahna vsa.
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
In tretji vrh otroci so,
Ki kakor oljke rastejo.
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;

Bog Oče, Sin in sveti Duh,
Skrbi za nja vsakdanji kruh.
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
Naj sveto drevo zeleni,
Naj zakon žlahen sad rodi!
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri,
Oj blagoslovi ti, o Bog!
To delo svojih božjih rok!
Oj srečen itd.

Prelepo drevce zeleni,
Poganja žlahne vrhe tri;
Bog jim življenje srečno daj,
Po smrti vživat sveti raj!
Oj srečen, srečen zakon svet'.
Kdor hočo v njem le prav živet'.

(A. M. Slomšek.)

Pri žegnovanji (blagoslovljenji) vina
„Šentjanževca“ se zna ta-le stara, pa
pobožna svatovska pesem zapeti:

VI.

Tamkaj v Kani Galileji
Je ena srečna ohcet*) b'la,
Svati so b'li jogri božji,
Jezus ino Marija.

Ja, kak srečen je bil ženin,
Srečna tud nevesta;
Bil je pri njih sveti žegen
In ta družba nebeška.

Lehko je ohcet držati:
Vse kar zmanjka, Jezus da;
Rekla je ta božja mati:
„Moj sin! vina nimajo.“

Jezus je okol pogledal,
Rekel je služabnikom —
Šest jim vrčev zapovedal
Napolniti je z vodo

Svati dajo starašinu
Le tih šest vrčev vode,
Jezus jih spremenil v vino —
Čudež prvi je storil.

*) Ženitev.

V tvoje roke se Marija,
Priporočimo mi zdaj;
Da se Jezus bode vsmilil
Tudi črez nas uselaj.

Sprosi, da bomo mi svati
Pri nebeški ohceti,
Daj nam Jezus stanovati
Tam v veseli večnosti.

VII.

Šentjanževa.

Zdaj pijemo šentjanževca,
Da b' srečna naša pot bila!
Prej, ko se bom na pot podal,
Koga si bom v tovarša zbral?

Oj Jezusa bom jaz objel,
In njega za tovarša vzel.
Jezus je majhen, pa je svet,
V rokah drži vesoljen svet.

Jezus je vsmiljen'ga srca,
Karkol' ga pros'mo, vse nam da.
Je v Kani na gostiji bil,
Je vodo v vince spremenil.

Tud' nam ga bo on piti dal,
Če pijemo ga, kar je prav.
Napij mi bratec tudi ti,
Naj se srce razveseli!

Ker si mi to zdravico pil;
Da b' se v nebesih veselil!
Zdaj pa nam daj Bog vse povsod
Prav lahko in veselo pot.

Ko svatje pridejo iz cerkve, gredo po navadi najrajši v kako oštarijo (gostilnico) na „šenkvajn“ (darovanje, mal), vendar le za toljko časa, da se doma vse pripravi; potem se podajo na dom novih poročencev. Starašina stopi v hišo z veselim pozdravom: „Hvaljen bodi Jezus Kristus, dober večer nam Bog daj! Vesela bodi vsa hiša, da smo pripeljali ta dva nova zaročenca. Bog daj, da bi do visoke starosti živela vedno v lepi zastopnosti, v vednem zdravji, sreči, zadovoljnosti in v milosti pri Bogu in v spoštovanji pri poštenih ljudeh.“

Potem se za mizo vsedejo od tistega kraja, kder solnce vshaja. Starašina na-

govori stoječ tole zdravico: „Napili bomo zdravico na zdravje ženina in neveste; tudi na zdravje našega čest. g. dušnega pastirja, ki so podelili našima ženinu in nevesti sv. blagoslov in ju poročili v zvezi zakramenta sv. zakona. Živi jih Bog!“

Potem napivajo tudi svatje tako-le: „Na ta glas, kar so oča starašina nagovorili in napili.“

Zatem pride na vrsto zdravica, katero starašina nagovori pred daritvijo za nevesto.

„Dobro zdravje cele naše kompanije (družbe), tudi ženinu in nevesti!

Napijem pa zdaj na zdravje naši mladi nevesti, ki nas je z rožicami ozaljšala, da smo šli z njimi pred sv. altar.

Zato bomo zložili vsak en darek naši mladi nevesti. Jaz bom dal toliko — drugi pa kolikor kateri hoče.“

Tedaj godci zapoje:

„Le le sem, le le sem — Oča starašina;
No darujte tej mladej nevesti, —
Z darom in blagom in lepim poštenjem.

Ta mlada nevesta je tako govorila:
Ko bo sinke ženila in hčerke možila,
Tedaj bode vse povrnila in poplačala.“

V nekterih krajih pojejo naslednjo
pesem:

VIII.

Darovanje ženina in neveste.

Ljubi oča starašina!
Le natoč'ite kupco vina,
In poiščite mošnjico,
Pa prinesite petico!
Le darujte, le darujte
Z enim lepim darom
Ženina in nevesto,
Z dobrovoljnim srcem.

Vi devir, le tud odprite
Svoj karnir in prinesite,
Naj bo tolar alj petica,
Saj ne švara se mošnjica.
Le darujte, le darujte
Z enim lepim darom
Ženina in nevesto
Z dobrovoljnim srcem.

Dragi in pošteni svatje,
Ljube sestre ino bratje,
Bližej, bližej pristopite
In svoj darek prinesite.
Le darujte, le darujte
Z enim lepim darom
Ženina ino nevesto
Z dobrovoljnim srecom.

Ljube vujke in tetice,
Ljube botre in babice
Bote kos tančice dale,
Mlado mater obdar'vale.
Le darujte, le darujte
Z enim lepim darom
Ženina in nevesto
Z dobrovoljnim srecom.

Le darujte dobre volje,
Njima bode vel'ko bolje;
Kar bo srce rado dalo,
Vam ne bode pomanjk'valo.
Le darujte, le darujte
Z enim lepim darom
Ženina in nevesto
Z dobrovoljnim srecom.

(P. E. Zagorec.)

Potem pride na vrsto stara, pa imenitna zgovorna zdravica, ktero za očetom starašinom morajo vsi svati pri napitji ponavljati, kdor pa tega ne more ali neče, mora za kazen toliko več piti ali pa kaj drugega storiti.

Zdravica se glasi:

„V imenu tega, ki nam vse da. *
Na zdravje tega, ki na žegnanem kamni
stoji, * to cartano rožo in celi svet v ro-
kah drži * in našim dušam hrano deli *
in nas s to vinsko kaplico razveseli.

V imenu tega, ki je prevzel naš dolg.
* Ni ga prevzel noben firšt (knez) ne
kralj, * tudi ne svitli cesar; * prevzel
ga je sam večni Bóg, * kakor vsaka ma-
ti svojih lastnih otrok.“

Potem še zapojejo več zdravic, zlasti
radi to-le pobožno staro zdravico:

IX.

Veliko priglih nam v pesmih pojô,
Alj toti zdravici pa glihe ne bo;
Od rože Marije Device,
Ki nam je sprosila to vince.

Kak je Marija skrbela za nas
Tam v Kan' Galileji na ohcet' ta čas;
Rekla je svojemu Sinu —
„Svati pa nimajo vina.“

Jezus je usmiljen'ga srca,
Kar ga kol' pros'mo, vse nam on da;
Če zmanjka nam kruha alj vina,
On že pripravljeno ima.

Jezus je rekel učencem tako:
Napoln'te šest vrčev zdaj s frišno vodo;
Nesite jo starašinu,
Da bo pohvalil to vino.

Zdaj ga popijmo v imenu Boga,
Očeta in Sina in svet'ga Duha;
V imenu Marije Device,
Ki nam je sprosila to vince.

X.

Čast hvala Bogu, ker vince je tu,
Na mizi stoji, prot' nam' se smeji,
Je lepo rumeno, in k naš'mu veselju
Sam Oča nebeški ga rasti pusti.

Prijatli le sem, pristopite k men';
Vas nimam za špas, 'mo pili en glaž,
Zdravico b'mo pili, in Boga častili,
Sam Bog bo tud' take družine vesel.

Vsa žalost je tam, kjer vinca ni zrav'n;
Tak' bilo nekdej, tam v Kan' Galilej',
So svat' žalovali, k' so piti nehali,
Zato ker je vinca jim zmanjkalo b'lo.

Pa kaj se zgodi, da vse zveseli:
Šest vrčev je b'lo nalitih z vodo;
Se Jezus je vsmilil, 'z te vode je vino
Na vel'ko veselje tem svatom storil.

Pa tudi pri nas je ljubljeni čas,
Če glih nam z vode ničč' vina ne st'ri,
Pa v žlahnih goricah na vinskih trticah
Prav sladkega vinca prirase za has.

Vi bratje, sestrice, prijatelji vsi --
Le pije naj vsak po svojih željah
Iz tega studenca, z vesel'ga srca;
Kater je pripravljen k veselju ljudem.

XI.

Dosti mi rožic na svetu cveti,
To vince pa mene najbolj zveseli,
Najbo zima, pomlad — človek star ali mlad,
Vsaki mi pije to vince prav rad.

Kol'ko mi glažkov na mizi stoji,
Tol'ko mi ljudi pri mizi sedi,
Glažke nalijejo, vun jih popijejo —
To je veselje moj'ga srca.

Prvi glažek ko bodem nalil,
Prvo zdravičko ko bodem napil,
Na zdravje možem, ženam, fantom,
dekleťam,
Tudi tem drugim prijateljem vsem.

Drugi glažek ko bodem nalil,
Drugo zdravičko vam bodem napil,
Pred ko bom šel od vas, srečni ostanite,
Nič ne zamer'te, d' sem špasik pri vas.

Tretji glažek ko bodem nalil,
Vas Bogu, Mariji bom priporočil;
Pri vas ostane Bog, Jezus ta naš gospod,
Z mano pa pojde Marija gospa.

XII.

Ljubi prijatli! če smo si brati,
Tako naj vzdigne vsaki svoj glaž;
In bomo vdarli, tuško naprav'li,
Naj bo veselje zmiraj pri nas.

Blagi moj bratec, vinski prijatelj,
Bog te naj živi, pijmo ga vsi:
Da b'mo veseli bratovš'no pili,
Bog nas naj živi, prijatelje vse!

To je ta prava, zvoljena sraga,
Bog jo je hotel dati za nas,
Da b' jo mi pili, žalost hladili,
Kadar že hoče premagati nas.

To je veselje naše deželee,
Da nam Bog dobrega vinčeka da;
Zato vsi v družbi vkupaj poskusmo,
Kteri bol glažeke prazniti zna.

Moj je že prazen, alj pa narazen —
Misli še nimam — iti od vas;
Saj je še v kleti mokro pri čepi,
Bomo še pili šentjanževca glaž.

Le ga še pijmo, Boga hvalimo,
Za te prežlahne božje dari;
Ker od nja roke božje dobrote
V naših potrebah dosežemo mi.

Bog vas naj živi, da b' ga še pili
V milosti božji tukaj na svet';
Enkrat pa da bi v nebeškem raji
Mogli nebeško zdravico pet'.

XIII.

Zdravica je le ta,
Ko jo sam Bog štima —
To vince je zares dobro,
Da b' ga premal' ne b'lo.

Ne pijmo ga preveč —
Da bi ne vedli več —
Le pijmo ga tako,
Da ved'li 'mo domo.

XIV.

Ena nova zdravička —
Poslušajte jo.

Je 'na tička zapela
V slovenski dežel':

Od solnčnega hribca,
Od vinske gore,
Od sladkega vinca,
K' je barve lepe.

Še lepši je barva
Še gorši je žmah,
Zavoljo te družbe
Ga spijem en glaž.

XV.

Bog te živi, bratec moj!
Oj živi te, oj živi te;
Kol'kor kapljic, tol'ko let
Bog ti daj na svet' živet'.
Živio! Živio!

Dobro zdravje, bratec tebi;
Ne le tebi — tudi meni —
Živio! hola — —
Dokler se vince z glažka pit' da.
Živijo!

XVI.

Pripeljali so formani,
En glažek sladkega vinca,
Dopeljali do hribčeka,
Opešala j' živin'ca.

Pripregli so konjiče tri —
Vozi, vozi Vanek ti,
Hot, hi — hi —
Ži-vi-jo! — — —

Take si bratce 'meti želimo,
Kteri nam radi pijejo vino,
Pijmo ga, pijmo, saj nam diši.

XVII.

To žlahno vinsko kapljico
Zdaj hočemo popiti,
Zavezo staro bratovsko
Želimo ponoviti;
Na zdravje pij ga bratu brat,
Da bi veseli bili!
Znabiti da je zadnjo krat,
Da vkupaj bomo pili?

Tekoči čas beži ko zver,
Nam kratko da živetí,
In naglo hoče ljubi mir
Nam ljuta smrt zatreti;
Zato ne dajmo dolgo stat'
Te čaše bratje mili!
Znabiti da je zadnjo krat,
Da vkupaj bomo pili.

Sem zmiraj verno ljubil vas,
Če tud' ni b'lo poznati;
Do vas je srce vsaki čas
Gorelo, dragi brati!
Al' danes dajmo si spoznat',
Da smo si dobri bili —
Znabiti da je zadnjo krat,
Da vkupaj smo ga pili.

In prejde dan in prejde noč,
Ko v kolu bomo stali,
In desne roke si drugoč,
Ko stari znanci dali;
Zapeli bomo tistokrat:
Oj hvala, Oče mili!
Saj ni bilo še zadnjo krat,
Ko vkupaj smo ga pili.

(V. Orožen.)

Potem se spet vrstijo govorne napitnice (zdravice); oče starašina napije navadno tako:

„Na zdravje cele naše kompanije (družbe), da si je majhna, pa da bi bila izveličana, in enkrat v nebesa poklicana!“

Potem ženin, nevesta in drugi svatje tudi tako napivajo:

„Na zdravje in na ta glas, ki so ga oče starašina napili in nagovorili!“

Potem drugi svatje napivajo:

„Na zdravje očeta starašine itd.!“

Potem na zdravje vodilje — na zdravje „brautfürerja“ (ženinega vodja), — „kranceljunfrave“ (svatevce), in vseh poštenih svatov.

Naposled še godci pridejo na vrsto s svojo:

„Larmø“.

Jaz vam imam razodeti

Neke prav čudne reči.

Alj vi morate verjeti,

Če tud' laž v mes tiči. —

Šel sem bil na daljne rajže,

Kače, grile kupovat,

Alj kjer je preveč korajže,
Je nevarno dostikrat.

Imel sem en'ga konjiča
Mladega in bistrega,
Ni se bal noben'ga griča,
Kedar sem zasedel ga;
Ni ga b'lo nazaj držati,
Kadar se je prav razvnel;
Strašno je začel dirjati,
Noben polž bi ga ne vjel.

Ali kaj se je zgodilo?
— Kol'ko naglost vendar stri! —
Enkrat se mi je mudilo,
Jezdil sem črez grabne tri;
Ogenj sem začel kresati,
Rad bi bil tobak kadil,
— Groza me je pripoved'vati —
Skoraj bi tam mrtev bil.

Ena iskra odlotela
Po nesreči je v vodo,
Na to se je voda vnela,
Začne goret' pod menojo.
Vse na enkrat je zgorelo —
Konj in sedlo vse je preč;

Da se to ne bo verjelo,
To ne hotel bi priseč'!

Še ta čudež bom povedal,
Kaj se z mano tam zgodi,
Klical sem, okoli gledal,
Kar en orel prileti.
V kljun me prime, ven me nese,
Tak' sem vendar živ ostal!
Konj je proč na večne čase —
O kako bom zdaj kupč'val!

Ljubi oča starašina!
Ponižno se k vam podam.
Še imam en sodec vina,
Prav drago vam ga rad prodam,
Vem da bote vi kupili,
Nate, le pokus'te ga,
Potlej bomo se zmenili,
Kaj še več imam blaga.

Grilov imam šest kardelov,
Deset tavžent pa stenic,
Sedem tavžent je kršelov,
Žabje volne pet ladic.
Petdeset ino tri pare

Samih grilovih mehov,
Tri breje mačke stare,
En raztrgan žakelj nov.

Tud' imam za tri bokale
Same polževe krvi,
Deset centov prazne hvale,
S pajčevne deset vrvi;
Imam tri kokoši breje,
Pet sto miš in sto podgan,
Kdor ne verje, ta naj šteje,
Kter' to kup', ne bo goljfan.

Prodajal ne bom na dvoje,
Ker najrajše skup prodam;
Saj že veste, kako to je,
Vam možem se v roke dam.
Sami ceno naredite,
Naj bo dvajset alj deset,
Samo tolko mi zložite,
Da bom kupil konja spet.

Ko kuharica na mizo prinese s klobasami, jabelki itd. ozalšano svinjsko glavo, štruce (kolače), močnike, purane, kokoši, petelina itd. tedaj godci godejo: „Oče starašina, rež'te petelina itd. — itd.“

Konečno še oče starašina nagovori zdravico za kuharico tako-le:

„Zdaj — na slednje še bomo napili eno zdravico naši marljivi in skrbni kuharici, ki nam je mnogo sort okusnih jedil napravila in se trudila s kuhanimi in pečenimi. In vse to nam je na mizo znosila, da smo si mi zraven svoje srce razveseljevali in želodce nahranjevali, in s tem naše novozaročence prve dni počestili; da smo po navadi naših praočetov in očetov te obrede, spomine in veselice, zdravičke — v govoru in pesmi opravili k našemu veselju, kratkočasnosti z vedno željo: na zdravje in srečo našim novozaročencem.

Napijmo še toraj zdravico naši dobrohotni in postrežni kuharici in vložimo jej vsak en dar; jaz dam tol'ko — drugi pa kolkor kateri hoče.“

Pri tej daritni zdravici godci zapoje in zagodejo:

„Na zdravje naši kuharici,
Nam dobre jedi napravljala,
Naša srca troštala —
Z rožmarinom roštala.“

Venčanje.

Res čuda prelepa — navada zori,
Da venec se spleta — in pušele stori,
Vesela prigodba — svoj pušele ima,
Tud' žalostna roža — otožno venčá.

Nov' dete rojeno, — k' še kršeno ni,
Bo z rož'cam' vpleteno, — že pušele dobi,
Prikrstu, glej k sveči, — se takšnemu da,
Ko zrasede pa večí — ga v rokah ima.

Na prsih dekličem — cvet rožni diši;
Na kapcah fantičem — prijazno smeji;
Kjer likof od dela, — se pušele poda,
Je slovo veselo, — svoj naglič ima.

Če kdo je povabljen — v svet zakonski
stan,
Veselo bo zgrabljen — in ves ovenčan;
Alj tudi dekličí, — ki v kloster gredó,
In tudi fantiči — vsak venec dobó.

Požavbana glava — se tud' veseli,
Če dojde ta prava, — da venec dobi;
Svetnike venčajo — dekličí večkrat,
In Križan'mu dajo — lep krancelček zlat.

Še pušelec leskeče, — ki tac' mu bo dan,
Ki bode iz ječe — pa k smrti peljan;
Mrtvaška tud' truga — svoj pušelec dobi,
Alj solza je druga, — ki ga porosi.

Ko pušelček vežeš, — ko venček snovaš,
Ker vrtnice režeš, — in z rožcam' igraš:
Le misli na dušo, — da ne posmuči
Na jalovo pušo, — kjer rožič nič ni.

Le brumnim dušicam — se pušele tam da,
Svetnikom, svetnicam — zlat venec snova,
Hudobnim smrdljivi — tam ogenj gori,
Pošteno tu živi, d' ne smukneš kajim ti!

(I. L. Rečiški.)

Godčevski katekizem.

Kdo se je najpoprej po stvarjenji smejal?

Zavrženi angelji; (ko jih je sv. Mihael na božje povelje v globoki pekel pahnil, so leté se smijali rekoč: Ho ho, ho-ho! kaka daleč in globoko letimo.)

Kaj je Bog zemlji obljubil, ko jo je stvaril?

Da vse, kar koli bo rodila, bode zopet nazaj dobila.

Kaj je Boga najprej grevalo, ko je bil človeka stvaril?

Da mu je dal prosto voljo.

Od kedaj je pes na svetu? —

Od stavljenja Noetove barke. (Ko je namreč Noe na božjo razodenje barko stavil, so mu po noči malopridneži vse razdjali, kar je črez dan naredil. Pritožil se je Noe Bogu, in Bog je Noetu rekel: „Iz tega odžaganega kosa od ogla barke ti bo zanaprej čuvaj.“ In postal je pes čuvaj od tistega časa.)

Ktera žival je bila najneverjetnejša in nezaupna pri vходу v Noetovo barko?

Osel. Dasiravno so šle po mostiču v barko živali težkih teles: sloni, konji, goved in druga žival, je osel vendar čakal; še le ko ga je vratar z gorjačo udaril in v barko nagnal, je skočil črez mostič, in je takò prdnil, da so ga na tem svetu vsi ljudje čuli (slišali.)

Kaj imajo ljudje, česar Bog nima? — Gospodarja.

Kdo je nekdam prvi najlepši vrt naredil in ga nekoliko časa svojim ljubljnim otročičem izročil? —

Bog, sveti raj — Adamu in Evi.

Kdo je bil prvi kmet? —

Abel.

Kdo je bil prvi mlinar na svetu? —

Abraham. (Ko ga je Bog z nekaterimi angelji obiskal, je Abraham sam najlepšo moko naredil na ročnem mlinu.)

Kteri možje so bili rojeni že v starih časih, pa še niso smrti okusili? —

Henoh in Elija, ki sta se na ognjenem vozu v nebo odpeljala.

Kteri tudi od žen rojeni pa še tudi niso vmrli? —

Okamnjenci, katerih se v nekaterih krajih najde.

Kdo je bil prvi tesar? —

Noe,

Kdo je bil prvi kovač? —

Tubalkajn.

Kdo je bil od nekdanj najmočnejši?

Nimrod.

Kdaj so začeli mesece šteti, in kdo je to prvič zapovedal? —

Bog Mojzesu v Egiptu.

Kedaj je stvar stvarnika tolažila? —

V vrtu Gecemane Angelj Kristusa.

Kedaj je stvar stvarnika nosila? —

Osel Kristusa na cvetno nedeljo, in sveti križ Kristusa na veliki petek.

Kedaj Kristus ni bil ne v nebesih, ne na zemlji? —

Ko je bil na svetem križu.

Bela njiva, črni ral — modri mož po nji oral, kaj je to?

Pisar, kadar piše?

Kteri človek na svetu še ni umrl? —

Kteri še živi.

Kaj je prej — laž ali resnica? —

Laž je za resnicoj.

Kdo stoji v logi na eni nogi? —

Goba.

Kdo vidi s konjskih kosti cerkev? —
Jezdec.

Kdo je zjutraj najprej dobre volje?
Petelin.

Tik tak — na vsakem kraju tak,
kaj je to? —

Motovilo.

Kak je nek to grad, ki je poln štu-
častih bab? —

Žličnik,

Kde je proti nebu obrnjenih največ
lukenj? —

Na strnišču po žetvi.

V cerkev kliče, sam pa nikoli v cer-
kev ne gre, kdo je to? —

Zvon.

Ktera voda je največa na svetu? —

Rosa, ker pokriva hribe in doline.

Kedaj še solnce na tem svetu ni za-
šlo? —

Dnes še ne.

Kaj je to: v zemljo zija, v nebo
vpije, krščen je — pa nima duše? —

Zvon.

Kaj je v mašnih bukvah črez božjo
besedo? —

Trak v mašnih bukvah.

Kaj je v cerkvi nepotrebno?

Streha nad prižnico.

Kteri svetnik najdalje vidi? —

Tisti, ki je pri oknu.

Kteri svetnik ima življenje v sebi?

Kteri je že črviv.

Kteri svetnik je najbolj učen?

Ta, ki ima zaprte knjige.

Kaj je to: Brez nogač sem rogač, celi
hram nesem sam? —

Polž.

Kaj je to: vsi sinovi imajo kapice,
le oča je nima? —

Želod in hrast.

Kaj je to: slepec vidi zajca, hrom
ga ujame in nag ga v nedrije dene? —

Laž.

Kdo brez nog gor in dol hodi? —

Solnce.

Luknjica pri ljuknjici, pa vendar
vodo drži, kaj je to? —

Streha.

Kaj je to: lesena koklja ima želez-
na pišeta? —

Brana.

Katera je največa norost človeka?

Če misli, da je najbolj pameten.

Za kom vsi ptiči letijo? —

Za kljunom.

Kterega sada si noben kmet ne želi?

Prisada.

Kaj je v pratiki največja laž? —

Da je pred pepelnico pust dan.

Kaj imata bahač in meh enakega?

Napuh.

Kterega imena mož ne ostane v dolini? —

Gregor.

Kdo piše brez peresa? —

Veter.

Kaj je to: sedež sem duhovskega kraljestva, če pa me bereš nazaj, me ljubijo vsa ljudstva?

Rim — Mir.

Ktera žival ima kosti zvonaj, meso znotraj? —

Rak.

Kaj je to: če ne tolčem, pa ne živim?

Srce.

Kterih delalcev vsak le enkrat potrebuje? —

Pokopiče.

Kaj je to: kolikor bližje, toliko menjše? —

Senca.

Kdo ima očeta in mater pa vendar ni sin? —

Hčer.

Ktera reč je čim hujša tim boljša?

Jesih.

Kako je to, da ti pisati znaš, brat pa ne? —

Jaz sem se pisati učil, brat pa ne.

Iz ktere sence vsak metul zleti? —

Iz gosence.

Kaj je popolnoma krivo, pa vendar ni greh? —

Klobasa.

Če bolj pleše, bolj je debelo; kaj je to? —

Vreteno na kolovratu.

Kaj je živo kosmato od zunaj, mrtvo pa kosmato od znotraj? —

Kožuh.

Kaj je višje, kot nebo?

Cerkvena vrata ko nebo skoz nesejo.

Kdo veliko okolo hodi pa daleč ne pride? —

Plesavec.

Ktera šina na nobeno kolo ne gre?

Starašina.

Kaj je to: oče se še le rodi, sin pa že po strehi pleše?

Dim.

Zakaj ima dimnikar usnjate hlače?

Zato da jih obleče.

Komu kmetje največ zaupajo? —

Čredniku.

Pet krav za sto kron, po čem pridejo ena k drugi? —

Po parkljih.

Kedaj ima vsaka krava, vsak vol zvunaj in znotraj dlako? —

Kedar črez prag stopi.

Kdo na svetu največ zastopi? —

Ta, ki je najbolj širok.

Kaj je prej, mož alj brada? —

Mož je za brado.

Kdo pride k jedi sit, od jedi pa lačen? —

Skleda.

Komu se odrtija v greh ne šteje? —

Konjederu.

Ktero čednost pijanci najbolj ljubijo?

Upanje.

Kaj je za vino najbolje? —

Grozdje.

V kateri kraj gre največ beržanke?

V grlo.

Kaj se vzame, kjer nič ni, in se dene
kjer je kaj? —

Pipa.

Ktere duše nimajo življenja?

Duše v lampah.

Kterega klobuka ni klobučar delal?

Klobuka na jesihu.

Kteri zajc se nobenega psa ne boji?

Tisti, ki črevlje izzuva.

Kdo se božjega imena boji? —

Berač, če mu rečeš, idi v imenu bož-
jem.

Koliko črk ima sveto pismo? —

Deset.

Kdo največkrat brez škode počí? —

Bič.

V vodi vedno stojim, pa si vendar
nog ne premrazim, kdo je to? —

Most.

Ktero blago kmetu najbolj nese? —
Kokoš.

Sem prav bran, me gospod jê, nazaj
bran me kmet jê? —

Kos — sok.

Časa sem poletnega ime; prvo črko
mi odvzemi; ostanek pové, da kar govoriš,
niso laži, kaj je to? —

Kres — res.

Suči in beri me, kakor me hočesh,
ostanem zmiraj tepec? —

Cepec.

Kaj je to: kri nosi, kri tlači, pa krvi
nima? —

Sedlo.

Na desno če tečem, se vedno redim.
Nazaj me zaženi, do konca zmedlim. Kaj
je to? —

Vreteno.

Kdo je najbogatejši kmet? —

*Smrt, ker ima v vsaki fari najmanj eno
njivo.*

Kdo se zjoka, če ga solnce obsije? —

Sneg.

Ktera črka je najmočnejša? —

Črka O, ki konja ustavi.

Kje ribe pokoro oznanujejo? —

V pratiki.

Kaj dela kmet, ko po njivi hodi? —

Stopinje.

Kaj je dobro namesto repe sejati? —

Repno seme.

Kteri tiči radi štruklje jejo? —

Mlatiči.

Ktera ura gre in bije brez navijanja? —

Huda ura s strelo in točo.

Ktera reč je napojtrpežljivša? —

Papir.

Kje trta trto drži? —

V vinogradu.

Kterega očesa se človek voljno znebi?

Kurjega.

Dve glavi, dve roki, šest nog, dvajset prstov, kaj je to? —

Jezdec.

Kaj je pri kosilu najbolj potrebno?

Usta.

Nič niso pregrešile, pa jih vendar ljudje zapirajo? —

Dvajsetice.

Kaj je kramarju v pratiki najljubše?

Sejem.

Kdo nese svojega gospoda, in gospod njega nosi?

Škornji (črevelj.)

Veliko oči imam, pa vendar ne vidim nič; iz vsakega očesa mi raste rep, kdo sem? —

Krompir.

Kje rase drevje in trava? —

Na koreninah,

Koliko bremen slame gre v tri vozove na pet konj? —

Nič, temuč vsa se nalaga.

Kedaj dobijo delavci pogačo? —

Kedar je pečena.

Kdaj stopijo vsi ljudje v eno stopinjo? —

O novem letu.

Se dvakrat rodi, dvakrat kri prelije pa vendar ni vzveličan, kaj je to? —

Kopun.

Je leseno truplo, pa ima več sort las, kaj je to? —

Krtača.

Se glasi, pa ne govori, kaže pa ne vidi, gre pa nikamur ne pride? —

Ura.

Kaj je to: les na les, leder (usnje)
vmes? —

Mlatne cepe.

Ktero ime ima na vsakem kraji A?

Ana.

Perziška pregovora.

1. Kdor premoženja nima, je brez
zaupanja; kdor nima podložne žene, je brez
miru; kdor otrok nima, je brez moči; kdor
žlahte nima, je brez podpore. Kdor pa od
vsega tega nič nima, živi najbolj brez skrbi
na svetu.

2. V nebesih je od začetka sv. za-
kona še cel hleb kruha; ker ga nihče ne
sme vrezati, nego tisti, kteremu ni bilo
nikolj žal, da se je oženil.

